

השואה בראי המוזיקה האמנותית

7. פלומנבויס

בית הספר למוסיקה ולחינוך מוסיקלי, מכללת לוינסקי לחינוך, תל אביב, ישראל

התודעה האישית והקבוצתית של החברה הישראלית נמצאת בשיח מתמיד עם זיכרון השואה. זיכרון זה מהווה מרכיב משמעותי בעיצוב הזהות הלאומית. התרבותית והערכית של החברה הישראלית.

לנוכח מציאות זו, על מערכת החינוך מוטלת החובה לחנך להטמעת זיכרון השואה בקרב אזרחי העתיד.

המכללות להכשרת מורים מהוות גורם משמעותי ומרכזי בעיצוב הזהות החינוכית-מקצועית של המורים לעתיד. מין הראוי שהם יובילו את כשרת המורים באופן מושכל וערכי להתמודדות עם נושא השואה, עם הוראתה ועם זיכרונה.

בכמה מכללות לחינוך כבר קיימת תוכניות שונות בהיקפים שונים, המנסות להתמודד עם משימה חשובה זו, אך אין בהן די. מתוך כך קמה יוזמה בשיתוף מוסדות וארגונים אלו: משרד החינוך – אגף להכשרת עובדי הוראה, ועידת התביעות ומכון מופ"ת.

בשנת הלימודים תשס"ז החלה לפעול סדנה להטמעת זיכרון השואה במכללות לחינוך בהשתתפות נציגי המכללות לחינוך ממגזרים שונים – ממלכתי, ממלכתי-דתי וחרדי, ומתחומי דעת שונים: היסטוריה, אנגלית, מדעים, פסיכולוגיה, אמנות, מוזיקה ותקשורת.

בעקבות השתתפותי בסדנה להטמעת זיכרון השואה, כנציגה של מכללת לוינסקי לחינוך, בניתי קורס בנושא "השואה בראי המוזיקה האמנותית" והצלחתי ללמדו בשנה"ל שתע"א כקורס סמסטרואלי בבית הספר למוזיקה ולחינוך מוזיקלי במכללת לוינסקי.

מלחמת העולם השנייה והשואה היו אירוע שובר ומכונן בתולדות המוזיקה במאה ה-XX. בעזרת ניתוח יצירות נבחרות המשקפות את הנושא, ננסה להבין את מהות השפה המוזיקלית האמנותית ויכולתה להתמודד עם נושא שכזה ולבחון את גבולות השפה המוזיקלית המופשטת בהתמודדות עם עובדות היסטוריות וסיפורים פרטיים ע"י יוצרים שונים בעולם.

התיחסות לנושא הקורס ניתן במרחבי הזמן (תקופות), המקום (גאוגרפיה) והמוזיקה האמנותית (כללית ויהודית):

- טרום שואה: 1918 - 1939 - בין שתי מלחמות העולם
- שואה: 1933-1939 - פרוץ מלחמת העולם השנייה
- 1939-1945 - שנות מלחמה וההשמדה ההמונית של העם היהודי
- פוסט שואה: 1945 - עד היום - החיים בצל השואה

יצירות נבחרות:

- גנסין, מ., אופרה "נעורי אברהם" (1922), ארץ ישראל (פלסטינה)
 אולמן, ו., אופרה "קיסר אטלנטיס" (1942), גטו טרזין
 שנברג, א., קנטטה סימפונית "פליט מוורשה" (1947), ארה"ב
 שוטקוביץ', ד., סימפוניה מס' 13 "באבי יאר" (1962), ברה"מ
 פריד, ג., אופרה "יומנה של אנה פרנק" (1969), ברה"מ
 מילך שריף, א., אופרה "צחוק של עכברוש" (2005), ישראל